بازگشایی پرونده آلودگی افلاتوکسین در پسته ایران

اینک پس از گذشت نزدیک به ۳۰ سال از اولین ممنوعیت سه ماهه واردات پسته ایران به اروپا، پرونده افلاتوکسین در پسته ایران مجدداً باز شده‌است؛ در پاییز سال ۱۴۰۱ کمیسیون بهداشت اروپا طی مکاتبه‌ای با وزارت جهاد کشاورزی ایران، ضمن ابراز نگرانی و نارضایتی از افزایش درصد برگشتی محموله‌های وارداتی پسته از مبدأ ایران، به‌دلیل آلودگی به افلاتوکسین، تهدید جدی به تعلیق واردات پسته از ایران کرد انجمن پسته ایران بلافاصله بعد از اطلاع از محتوای نامه دریافتی از سوی کمیسیون بهداشت اتحادیه اروپا با مسئولین مربوطه در وزارت جهاد کشاورزی ایران تعامل برقرار کرده و پیگیری‌های لازم دراین‌خصوص را انجام داد. مسئولین انجمن باتوجه‌به حساسیت و اهمیت این موضوع، کارگروهی متشکل از جمعی از صادرکنندگان پسته به اروپا تشکیل دادند تا ضمن هم‌فکری در خصوص این موضوع، پیشنهادات لازم برای پاسخ به نامه اتحادیه اروپا تدوین و به وزارتخانه ارائه شود. پیشنهاد انجمن این بود که در پاسخ اولیه به نامه مقامات اروپایی درخواست یک فرصت زمانی یک یا دوماهه برای ارائه پاسخ دقیق و جامع با ذکر دلایل منطقی مطرح شود. در جلسه‌ای که اسفند ۱۴۰۱ توسط معاونت باغبانی وزارت کشاورزی و به درخواست دفتر امور بین‌الملل و سازمان‌های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی برگزار شد، نمایندگان بخش خصوصی و وزارت بهداشت ایران نیز حضور داشتند. در آن جلسه حاضرین مطلع شدند که کمیسیون بهداشت اروپا پاسخ ارسالی مقامات ایران را قانع‌کننده ندانسته و طی ارسال اخطار دوم تهدیدات جدی‌تری نسبت به این موضوع اعلام کرده‌است. در آن جلسه، پیشنهادات بخش خصوصی ارائه و بحث و تبادل‌نظرهای لازم پیرامون آن انجام شد. پیشنهاد شد که بخش خصوصی جمع‌بندی نظرات خود را به‌صورت مکتوب در اختیار مقامات مرتبط در وزارت جهادکشاورزی قرار دهد تا در تنظیم پاسخ نامهٔ دوم به مقامات اروپایی از آن نکات استفاده گردد. در تاریخ ۲۷ اسفند پیشنهادات مکتوب انجمن پسته، طی نامه‌ای خطاب به مقامات مربوطه در وزارت جهاد کشاورزی ارسال شد. از جمله توصیه‌های انجمن در این خصوص، پرهیز از ارائه هرگونه تعهدات غیراجرایی، آرمان‌گرایانه و فراتر از توان و ذات صنعت پسته ایران بود. در پاسخ به نامه مقامات وزارت جهادکشاورزی ایران، مسئولین کمیسیون بهداشت اروپا اظهار داشتند: «آنچه که اهمیت دارد افزایش آمار درصد برگشتی محموله‌های وارداتی پسته از مبدأ ایران به‌دلیل آلودگی به افلاتوکسین است و تعهدات مطرح‌شده از سمت مقامات ایران تنها در صورتی قابل‌پذیرش می‌باشد که تغییر جدی رویکرد و در نتیجه کاهش آلودگی به افلاتوکسین در محموله‌های ارسالی را به دنبال داشته‌باشد.»

بخش‌نامه ضوابط اجرایی صادرات پسته

در بهار سال ۱۴۰۲، برگزاری جلسات کارگروه افلاتوکسین و کمیته تدوین دستورالعمل مراحل فرآوری پسته، با هدف کاهش آلودگی افلاتوکسین، با جدیت توسط سازمان حفظ نباتات در وزارت جهاد کشاورزی ادامه پیدا کرد؛ مطابق با درخواست

مقامات ایران، انجمن پسته جهت شروع فرآیند اعتمادآفرینی مجددِ اتحادیه اروپا نسبت به پسته ایران، پیشنهادات خود مبنی بر پایش محموله‌های صادراتی و اجرای یک فرآیند تنبیهی برای صادرکنندگان خاطی را به شرح زیر ارائه داد

«تدوین اجرای پروتکل اعمال محدودیت برای صادرکنندگان و کارگاه‌هایی که آمار مردودی آنها طی یک بازه زمانی ۱۲ماهه منتهی به تاریخ درخواستِ صدور هر گواهی بهداشت، از مقدار تعیین‌شده فراتر رود. طبق این پیشنهاد چنانچه هر زمان مقدار محموله‌های پسته مردودی در اتحادیه اروپا به واسطه آلودگی به افلاتوکسین توسط هر کارگاه فرآوری و یا صادرکننده از دو محموله یا ۱۰ درصد وزنی کل محموله‌های صادراتی آن کارگاه یا صادرکننده به مقصد اتحادیه اروپا (هر کدام بزرگتر بود) بیشتر شد، صدور گواهی بهداشت جدید برای صادرات پسته آن کارگاه و یا صادرکننده به مقصد اتحادیه اروپا برای یک دوره ۳ماهه معلق گردد. به‌منظور جلوگیری از عطف‌به‌ماسبق شدن این رویه، پیشنهاد می‌شود، چنانچه بازه زمانی ۱۲ماهه منتهی به تاریخ درخواست صدور گواهی بهداشت به قبل از تاریخ ابلاغ این مقررات برمی‌گردد، صرفاً آمار صادراتی و مردودی از زمان ابلاغ مقررات مدنظر قرار گرفته و آمار قبل از آن ملاک عمل قرار نگیرد.»

پس از آن، بخش‌نامه ضوابط اجرایی صادرات پسته توسط سازمان غذا و داروی ایران، به‌منظور تشدید نظارت بر محموله‌های موجود در انبارهای پسته، به تصویب رسید. اهم موارد مطرح‌شده در آن بخش‌نامه در خصوص امکان صدور گواهی بهداشت برای محموله‌های موجود در انبارها، به شرح زیر بود

- برای صادرکنندگانی که از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۱ تا تاریخ ارائه درخواست نمونه‌برداری، فاقد محمولهٔ برگشتی از اتحادیه اروپا باشند، مطابق روال قبل، نمونه‌برداری مطابق با دستورالعمل نمونه‌برداری اتحادیه اروپا انجام و درصورت تایید نتایج آزمون، گواهی بهداشت صادر خواهدشد.
- برای صادرکنندگانی که از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۱ تا تاریخ ارائه درخواست نمونه‌برداری، تعداد محموله‌های برگشتی آنها از اتحادیه اروپا بیش از ۵٪ از کل تعداد محموله‌های صادرشده در محدوده زمانی فوق باشد، نمونه‌برداری ۲ بار و مطابق با دستورالعمل نمونه‌برداری اتحادیه اروپا انجام و درصورت تایید نتایج آزمون، گواهی بهداشت صادر خواهدشد
- برای صادرکنندگانی که از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۱ تا تاریخ ارائه درخواست نمونه‌برداری، تعداد محموله‌های برگشتی آنها از اتحادیه اروپا بیش از ۵٪ از کل تعداد محموله‌های صادرشده در محدوده زمانی فوق باشد، گواهی بهداشت صادر نخواهدشد

بعد از ابلاغ این بخش‌نامه، مقرر شد تشدید نظارت بر محموله‌های موجود در انبارها تا انتهای تابستان آن سال در دستور کار قرارگیرد. البته حد مجاز بیش از حد سخت‌گیرانه و عطف‌به‌ماسبق شدن بررسی سوابق صادراتی جهت اعمال محدودیت در دستورالعمل ابلاغی سازمان غذا و دارو، مورد اعتراض بسیاری از صادرکنندگان باسابقه پسته به اتحادیه اروپا قرار گرفت. انجمن پسته در نامه‌ای خطاب به مقامات بهداشت ضمن انتقاد از مفاد بخش‌نامه، متذکر شد که این دستورالعمل به‌عنوان یک راهکار بلندمدت برای بهبود وضعیت عملکرد صادرات پسته ایران به اتحادیه اروپا، تنظیم نشده و نیاز به تدوین و اجرای یک دستورالعمل جامع همچنان باقی است

در تابستان سال ۱۴۰۲، نامه‌ای از مقامات کمیسیون بهداشت اروپا خطاب به مقامات ایران دریافت شد که حاوی دو سوال بود

۱. دلایل افزایش ریسک آلودگی افلاتوکسین در محموله‌های صادراتی پسته ایران کدامند؟

۲. برنامه عملیاتی ایران برای مدیریت ریسک آلودگی افلاتوکسین چیست؟

در این راستا، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان سازمان حفظ نباتات، سازمان غذا و دارو، انجمن پسته ایران، اتحادیه صادرکنندگان خشکبار و دفتر امور بین‌الملل وزارت کشاورزی برای پاسخ به این سؤالات تشکیل شد. پیشنهادات مکتوب انجمن پسته پیرامون پاسخ به سؤالات اتحادیه اروپا به همراه یک برنامه عملیاتی پیشنهادی، به سازمان حفظ نباتات ارائه شد

پیشنهادات انجمن پسته پیرامون پاسخ به سؤالات اتحادیه اروپا درخصوص افزایش ریسک آلودگی افلاتوکسین در محموله‌های صادراتی پسته ایران

افزایش ریسک آلودگی افلاتوکسین در محموله‌های صادراتی پسته ایران در سال‌های اخیر می‌تواند به دلایل زیر نسبت داده‌شود:

۱ **تغییرات شدید اقلیمی:** شرایط نامطلوب اقلیمی مانند سرما و گرمای شدید و هجوم آفات در مناطق اصلی تولید پسته خطر آلودگی به آفلاتوکسین را افزایش داده‌است. برای مثال، سرمازدگی‌های بهاره در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ و سرمازدگی بی‌سابقه در فصل برداشت سال ۱۳۹۹ تأثیر قابل‌توجهی بر افزایش ریسک آلودگی افلاتوکسین داشتند.

۲ **کاهش عملکرد درختان پسته و تجمیع محموله‌های کوچک‌تر:** باتوجه‌به ساختار خرد همه بخش‌های صنعت پسته ایران، صادرکنندگان مجبور شده‌اند بار صادراتی خود را از ترکیب تعداد زیادی محموله‌های خرد و کوچک تهیه کنند. این مسئله نیز می‌تواند خطر بروز آلودگی افلاتوکسین

برای صادرکنندگانی که از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۱ تا تاریخ ارائه درخواست نمونه‌برداری، تعداد محموله‌های برگشتی آنها از اتحادیه اروپا بیش از ۵٪ از کل تعداد محموله‌های صادرشده در محدوده زمانی فوق باشد، گواهی بهداشت صادر نخواهدشد.

در محموله‌های صادراتی را افزایش دهد

۳ **نتایج ناهماهنگ آزمایش‌های افلاتوکسین:** توزیع ناهمگن آلودگی افلاتوکسین در محموله‌های پسته باعث می‌شود نتایج آزمایش‌ها در مبدأ و مقصد متفاوت باشد. این عدم تطابق، حتی با رعایت تمامی احتیاط‌ها، می‌تواند منجر به ردشدن و برگشت دادەشدن محموله‌ها در مقصد شود

برنامه عملیاتی پیشنهادی انجمن پسته:

۱ اجرای پروتکل‌هایی که برای صادرکنندگان یا واحدهای فرآوری خاطی اعمال محدودیت کند

۲ امکان‌سنجی اجرای استانداردهای جهانی عملیات بهینه کشاورزی (GAP) و مدیریت تلفیقی آفات (IPM) در باغات پسته ایران، با درنظرگرفتن تعداد بسیار زیاد تولیدکنندگان و میانگین پایین سطح مالکیت باغات در ایران (کمتر از ۲ هکتار)

۳ گزارش‌دهی درباره اقدامات انجام‌شده برای به‌روزرسانی و تضمین اعتبار گواهی‌های آزمایشگاهی، مطابق با استانداردهای بهداشتی معتبر، مانند ISO 17025

٤ ارزیابی امکان افزایش آلودگی به افلاتوکسین در طول مسیر زنجیرهٔ تأمین، از مبدأ ایران به مقاصد اتحادیه اروپ

۵ اتصال به سامانه جامع رَسِف (RASFF) که به‌صورت هفتگی اطلاعات محموله‌های برگشتیِ پسته در بدو ورود به اتحادیه اروپا را ارائه می‌دهد و انجام اقدامات مؤثر بر اساس گزارش‌های آن

۶ باتوجه‌به گذشت ۱۲ سال از آخرین بازدید مقامات ایمنی غذایی اتحادیه اروپا از صنعت پسته ایران، ضروری است که پیشرفت‌های اخیر در این صنعت مورد بازرسی قرار گیرد. این پیشرفت‌ها شامل تغییر سیستم آبیاری از غرقابی به قطره‌ای در بسیاری از باغات پسته، ارتقای شیوه‌های باغبانی، امکانات فرآوری پیشرفته با گواهی‌های بین‌المللیِ تضمین کیفیت و تأسیس آزمایشگاه‌های جدید در ایران می‌باشد که همگی به کاهش ریسک آلودگی افلاتوکسین در پسته ایران کمک کرده‌اند. برنامه‌ریزی برای یک بازدید جدید می‌تواند فرصتی برای همکاری، تبادل‌نظر و ارائه توصیه‌های ارزشمند توسط کمیسیون بهداشت و امنیت غذایی اتحادیه اروپا در راستای وضعیت فعلی صنعت پسته ایران فراهم کند..

شیوه‌نامه ضوابط فنی صادرات پسته به اتحادیه اروپا

در تاریخ ۱۶ اسفند سال ۱۴۰۲، «شیوه‌نامه ضوابط فنی صادرات پسته به اتحادیه اروپا» به‌منظور ارتقاء کیفیت محصول صادراتی و رعایت استانداردهای کیفی اروپا، توسط سازمان حفظ نباتات جهت اجرا ابلاغ شد و به عنوان برنامه عملیاتی ایران برای مسئولین کمیسیون اروپا نیز ارسال شد. این شیوه‌نامه شامل شاخص‌های صادرکننده (حقیقی/ حقوقی)، محصول پسته و ترمینال‌های ضبط و واحدهای فرآوری پسته جهت صادرات به اتحادیه اروپا می‌شد. بند مربوط به اخطار و تعلیق تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته دارای محموله برگشتی از آن اتحادیه به شرح زیر بود

٤ شاخص‌های اعمال محدودیت و تعلیق برای موارد بسته صادراتی از اتحادیه اروپا

۴-۱- صادرکننده/ واحد فرآوری پسته صادراتی که دارای ۱۰ درصدِ وزنی از محموله‌های برگشتی از اتحادیه اروپا باشد، برای یک دوره ۳ماهه تعلیق می‌شود و گواهی بهداشت برای آن صادر نخواهد شد

۴-۲- پس از پایان مدت تعلیق ۳ماهه، چنانچه صادرکننده/ واحد فرآوری پسته صادراتی، مجدداً محمولهٔ برگشتی داشته باشد برای مدت ۶ ماه تعلیق می‌گردد و از صادرات به اتحادیه اروپا منع شده و گواهی بهداشت صادر نخواهدشد.

۴-۳- پس از پایان دوره تعلیق ۶ماهه، اگر صادرکننده/ واحد فرآوری بسته صادراتی مجدداً محمولهٔ برگشتی داشته‌باشد برای یک دوره ۱۲ماهه تعلیق می‌گردد و درصورتی‌که محمولهٔ برگشتی نداشته‌باشد و حائز شرایط باشد کلیه سوابق منفی و مردودی آن صادرکننده/ واحد فرآوری پسته صادراتی حذف خواهدشد

۴-۴- محموله‌های برگشتی پسته از اتحادیه اروپا، در صورت دارابودن حداقل استانداردهای داخلی یا استاندارد سایر کشورهای هدف صادراتی، با رعایت سایر ضوابط و مقررات، قابلیت مصرف و صادرات را خواهندداشت و در صورت عدم کسب شرایط لازم، مطابق قوانین و مقررات کشور در قبال آنها عمل خواهدشد

۴-۵- لیست صادرکنندگان/ واحدهای فرآوری پسته صادراتی که وارد شرایط تعلیق شوند، مطابق روال فوق‌الذکر، به‌طور مستمر توسط معاونت توسعه بازرگانی به سازمان غذا و دارو جهت اعمال تعلیق صدور گواهی بهداشت، اعلام می‌گردد

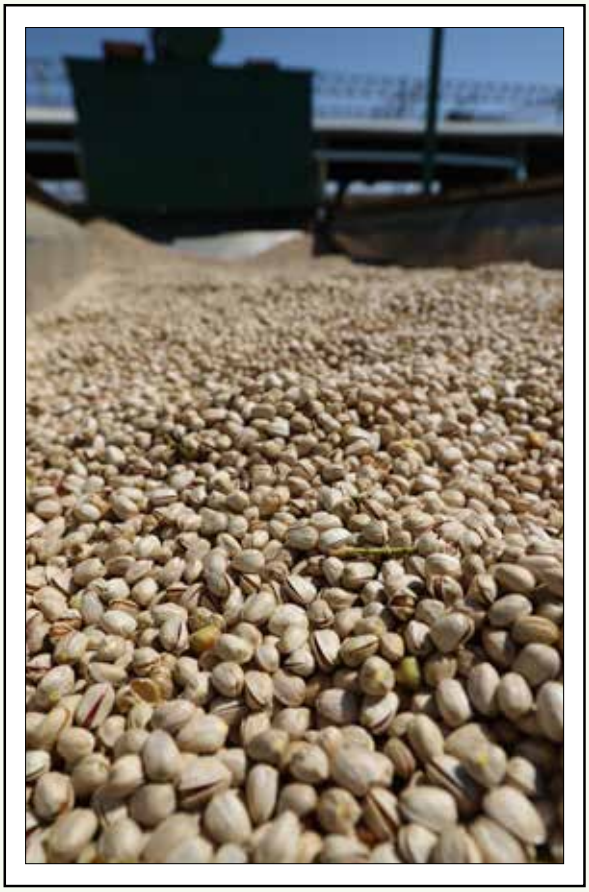
مقامات کمیسیون بهداشت اروپا بعد از دریافت برنامه عملیاتی ایران در خردادماه ۱۴۰۳، نامه‌ای به مسئولین ایران ارسال کردند که در آن چهارده سوال در رابطه با برنامه عملیاتی ایران مطرح شده‌بود. مجدداً جلسات کارگروه افلاتوکسین برای بررسی و پاسخ به سوالات اتحادیه اروپا برگزار شد. انجمن پسته نیز به‌عنوان یکی از اعضای کارگروه، پاسخ‌های پیشنهادی خود به سوالات مطرح‌شده را به صورت مکتوب برای مقامات ایران ارسال کرد. در مهرماه سال ۱۴۰۳، وزارت جهاد کشاورزی به سوالات اتحادیه

اروپا پاسخ مکتوب داد

لازم به ذکر است به درخواست سفیر ایران در بلژیک، در تاریخ ۲۲ آبان‌ماه ۱۴۰۳، جلسه‌ای در بروکسل با حضور رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار و نماینده سفارت ایران در بلژیک و برخی از مقامات کمیسیون بهداشت اروپا برگزار گردید. در این نشست، نمایندگان ایران با اشاره به اختلاف نظر آماری بین مسئولین بهداشت ایران و اتحادیه اروپا در خصوص آمار محموله‌های برگشتی ایران، این مسئله را مربوط به محاسبه برخی محموله‌های ارسالی از طریق کشورهای ثالث و آلودگی برخی نمونه‌های برداشته‌شده از سوپرمارکت‌های داخل اروپا دانسته، خواستار بررسی اثر حذف این مردودی‌ها از آمار مردودی‌های واردات پسته از ایران توسط مقامات اتحادیه اروپا شدند

ارتباط انجمن واردکنندگان خشکبار و موادغذایی اروپا (FRUCOM) با انجمن پسته ایران

انجمن واردکنندگان خشکبار اروپا که به‌اختصار فروکام نام دارد،

درحقیقت پل ارتباطی میان اعضای خود و قانون‌گذاران اروپا است. در ابتدای مهرماه سال ۱۴۰۳، دبیرکل فروکام، خانم آنا بولوا، نامه‌ای از طریق پست الکترونیک به انجمن پسته ایران ارسال کرد و مسئولین انجمن را از ابراز نگرانی شدید مقامات اروپایی درمورد مسئله افلاتوکسین در پسته ایران مطلع ساخت. بولوا ضمن اشاره به اینکه کمیسیون بهداشت اروپا دراین‌باره بازخورد کافی از مسئولین دولت ایران نداشته‌است، متذکر شد که طبق قانون اتحادیه اروپا چنانچه اقدامی جدی از سوی ایران صورت نگیرد، امکان دارد قدم بعدی تحریم واردات پسته ایرانی باشد که توسط کمیسیون بهداشت و امنیت غذایی اتحادیه اروپا پیشنهاد شده و می‌بایست در جلسه مورخ ۱۸ نوامبر ۲۰۲۴ (۲۷ آبان سال ۱۴۰۳) در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا به رأی گذاشته‌شود. انجمن پسته برای هم‌فکری و بررسی این موضوع جلسه‌ای با حضور تعدادی از صادرکنندگان پسته به اتحادیه اروپا، برگزار کرد. باتوجه‌به وخامت و حساسیت موضوع، یکی از مصوبات جلسه این بود که انجمن از طریق فروکام تلاش به برقراری ارتباط و رایزنی با مقامات کمیسیون بهداشت اروپا کند

رایزنی بخش خصوصی با نمایندگان کمیسیون بهداشت و امنیت غذایی اتحادیه اروپا

بدین ترتیب رایزنی‌های لازم جهت برگزاری جلسه‌ای مشترک با نمایندگان کمیسیون بهداشت اروپا انجام شد که خوشبختانه با پیگیری فروکام، این نشست در تاریخ ۲۳ آبان ۱۴۰۳، به‌صورت آنلاین برگزارشد. در این جلسه بهروز آگاه عضو هیئت‌مدیره انجمن پسته ایران، محمدرضا فرشچیان رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار، محمدحسین شجاعی از آزمایشگاه تحقیقاتی علوم حیاتی فاروق، نمایندگان اتحادیه واردکنندگان موادغذایی آلمان (Waren Verein) و تعدادی از واردکنندگان پسته عضو فروکام حضور داشتند. دبیرکل فروکام مدیریت جلسه را برعهده داشت.نماینده انجمن ضمن اعلام هماهنگی بخش خصوصی با وزارت جهادکشاورزی درارتباط‌با صادرات پسته ایران به اتحادیه اروپا، خواستار ارائه یک مهلت مجدد از سوی مقامات بهداشت اتحادیه اروپا جهت پایش و بررسی اثر اقدامات سخت‌گیرانه جدید بر کاهش آلودگی افلاتوکسین در پسته‌های صادراتی ایران به آن اتحادیه شد. وی همچنین با ارائه توضیحات مفصل راجع به مغز سبز پسته ایران به‌عنوان محصولی که احتمال آلودگی آن به افلاتوکسین بسیار پایین است، خواستار مستثنی شدن این محصول منحصربه‌فرد از هر نوع سخت‌گیری بیشتر

توسط اتحادیه اروپا شد

در پایان جلسه، نمایندگان کمیسیون بهداشت اروپا اعلام داشتند که درباره تعهدات سخت‌گیرانه و داوطلبانه ایران بررسی‌های خود را انجام داده و نظرات مشورتی خود را به کمیسیون بهداشت و امنیت غذایی اروپا ارائه خواهند داد

دادن شانس مجدد به پسته ایران

در تاریخ ۳۰ آبان ۱۴۰۳، انجمن پسته ایران به صورت غیررسمی از تصمیم اتحادیه اروپا مطلع شد؛ آنا بولوا دبیرکل فروکام، خبر از مهلتی شش‌ماهه به پسته ایران داد که طی این مدت تجارت پسته از مبداء ایران ادامه خواهدداشت، ولیکن تصمیم‌گیری نهایی کمیسیون به شش ماه آینده موکول شده‌است. بولوا خاطرنشان ساخت که در برخی از کشورهای عضو اتحادیه اروپا قرار است طی این مدت، کنترل‌های رسمی روی محموله‌های پسته وارداتی از مبداء ایران، بیش از ۵۰ درصد باشد. دبیرکل فروکام اظهار داشت که این مهلت شش‌ماهه فرصتی برای اثبات جدیت ایران در مدیریت و کنترل آلودگی افلاتوکسین پسته است، چرا که در غیر این صورت، احتمال می‌رود پسته ایران با ممنوعیت واردات به اتحادیه اروپا روبرو شود. تصمیم اتحادیه اروپا که ظاهراً در سطوح بالای سیاسی اتخاذ شده، استثنایی است و از طریق مجاری دیپلماتیک به مقامات ایران ابلاغ خواهدشد

در تحلیل وضعیت پسته ایران در بازار اتحادیه اروپا باید به یک نکته توجه کرد؛ بازار صادراتی منحصربه‌فرد پسته ایران که در نتیجهٔ تلاش فعالین صنعت پسته کشورمان در طی دهها سال ایجاد شده بود، متأسفانه از ناحیهٔ «آلودگی افلاتوکسین» دچار لطمه شدید شد. هر چند در سال‌های پس از ۱۳۷۶ تلاش گسترده‌ای برای اصلاح فرآیندهای تولید و فرآوری پسته ایران و بهبود کیفیت محصول صادراتی به این مقاصد به‌عمل آمد، اما دیگر پسته ایران طعم بازگشت دوباره و قدرتمند به این کشورها را نچشید. از این تجربهٔ هرچند تلخ ولی ارزشمند باید آموخته باشیم که به‌راستی، حفظ اعتماد بازار، یک اصل تعیین‌کننده در تجارت است

میزان واردات پسته اتحادیه اروپا از کشورهای ایران و آمریکا

